

ΚΛΕΙΩ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ ΕΝ ΛΕΙΨΙΑ.
ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β΄.

ΤΟΜΟΣ ΣΤ΄.
ΑΡΙΘΜ. 17 (137).

Συνδρομή ἀρχομένη ἀπὸ 1. Ἀπριλίου ἐκάστου ἔτους ἑτησίᾳ μὲν
φρ. χρ. 25 ἑξάμηνος δὲ φρ. χρ. 12½.

ΕΤΟΣ ΣΤ΄.
τῆ 1/13. Δεκεμβρίου 1890.

ΓΑΕΤΑΝΟΣ ΚΑΣΑΤΗΣ.

Παρήλθον πλέον οἱ χρόνοι ἐκεῖνοι, καθ' οὓς κρα-
ταῖα ἔθνη ἐξαπέστελλον τοὺς τολμηροὺς αὐτῶν θαλασσοπόρους εἰς ἀπεράντους καὶ ἀνεξερευνητοὺς ὠκεανούς,

ἵνα διὰ νέων ἀνακαλύψεων καὶ κατακτήσεων λαμπρύνωσι τὴν δόξαν καὶ εὐρύνωσι τὴν ἑκτασιν τῆς ἑαυτῶν πατρίδος. Ἐν τούτοις, πρὸς τοὺς τολμηροὺς ἐκείνους θαλασσοπόρους τοῦ δεκάτου κέρπτου καὶ τοῦ δεκάτου ἔκτου αἰῶνος δύνανται νὰ παραβληθῶσιν οἱ σημερινοὶ ἐκείνοι ἐρευνηταὶ τῆς κεντρῶας, τῆς «σκοτεινῆς» Ἀφρικῆς, οἵτινες μετ' ἀληθοῦς αὐταπαρνήσεως, ἀψηφόντες τοὺς κινδύνους καὶ ἡρωϊκῶς ἐγκαρτεροῦντες εἰς ἀπεριγράπτους κακουχίας καὶ στερήσεις εισδύουσιν εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς ἀγνώστου ἔτι κατὰ μέγα μέρος ἡπείρου, καὶ προάγουσιν ἐμπράκτως τὸ μέγα ἔργον τῆς ἐκπολιτίσεως τῶν ἀγρίων καὶ βαρβάρων αὐτῆς φυλῶν.

Εἰς ἐκ τῶν ἀνδρῶν τούτων εἶνε καὶ ὁ πρὸ ὀλίγων μηνῶν ἐπανακάμψας εἰς τὴν πατρίδα του Ἰταλίαν Γαετάνος Κασάτης.

Γεννηθεὶς τῷ 1838 ἐν τῷ παρά τῇ Μόντσα χωρίῳ Λέσμφ ἐκ πατρὸς ἱατροῦ, ὁ Κασάτης ἐσπούδασεν ἐπιμελῶς φυσικομαθηματικὰς ἐπιστήμας, ὅτε τῷ 1859 ὁ

ὑπὲρ ἐλευθερίας πόλεμος ἐκάλεσεν αὐτὸν εἰς τὰς τάξεις τοῦ στρατοῦ τοῦ Πεδεμοντιῦ. Μετὰ τὸ πέρας τοῦ πολέμου ἐκεῖνου, ὁ Κασάτης παρέμεινεν ἐν τῷ στρατῷ, μετὰ δὲ

τὴν στρατείαν τοῦ 1866, εἰς ἣν ἀσάυτως ἔλαβε μέρος, ἐπέμφθη ὡς λοχαγὸς εἰς τὴν μεσημβρινὴν Ἰταλίαν, ἐνθα ἐπρόκειτο νὰ καταβληθῶσι τὰ εἰσέτι ἰσχυρὰ λείψανα τῆς ἀρχαίας, ἐπὶ αἰῶνας ὄλους διαρκούσης δυσαρχίας, οἱ ληστοὶ (briganti). Ἐνταῦθα διέμεινεν ὁ Κασάτης μέχρι τοῦ 1879, εἶτα δὲ μετέβη εἰς τὴν Ἀφρικὴν, πεποιδῶς ὅτι ἐνταῦθα ἐμελλε νὰ εὕρη καρποφόρον ἔδαφος τῆς ἐνεργείας καὶ δράσεώς του. Ἐπὶ ὀλόκληρον δεκαετίαν ἔζησεν ὁ Κασάτης εἰς τὰ ἐνδότερα καὶ σκοτεινότερα μέρη τῆς Ἀφρικῆς, διηνεκῶς ἀγωνιζόμενος καὶ παλαιῶν, εἰς ἑαυτὸν μόνον πεποιδῶς καὶ ἐπὶ τὰς ἰδίας του δυνάμεις ἐλπίζων, μηδεμίαν ἔχων ὀπίσθεν του πρостаτίδα δύναμιν, μηδεμίαν λαβῶν πολιτικὴν ἐντολὴν παρέχουσαν εἰς τὴν

ΓΑΕΤΑΝΟΣ ΚΑΣΑΤΗΣ.

ἐνεργειάν του τὴν ἀναγκαίαν ὑποστήριξιν καὶ προστασίαν. Τοσοῦτω μείζονος ἐκτιμήσεως ἀξία εἶνε τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐν Ἀφρικῇ διαμονῆς του, ἅτινα ἐπέστρεψε κομίζων εἰς τὴν πατρίδα του. Ἦδη ὁ Κασάτης

έν τῇ εὐρεία διαπλατύνσει τῶν βλεφάρων ἀποκαλύπτει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὴν κενότητα καὶ ἐρημίαν τοῦ πνεύματος καὶ τῆς καρδίας; Τίς δὲ ἀγνοεῖ τὸ ἀντίθετον τοῦτου, ἴσθι τὸ χαμηλωμένον ἐκεῖνο βλέμμα, ὅπερ προτίθεται νὰ ἐκδηλώσῃ τὴν πραότητα τῆς ψυχῆς καὶ τὴν μετριοφροσύνην, τῶν ὁποίων ὁμως ἀρετῶν οὐδὲ ἴχνος εὐρίσκεται ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν «καλλονῶν» τούτων; Ἡ πρέπει νὰ μνημονεύσωμεν ἐνταῦθα καὶ τὸ αἰώνιον ἐκεῖνο μεῖδιμα, ὅπερ βιάζεται νὰ δεῖξῃ τὴν ἀγαθότητα τῆς ψυχῆς — καὶ τὴν λευκότητα τῶν ὀδόντων;

Αὕτη εἶνε ἡ «φυσιογνωμικὴ θεραπεία τῆς καλλονῆς» ὡς ἐκτελεῖται σήμερον κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος ὑπὸ τῶν «καλλονῶν» μας, καὶ ὡς ἀνταποκρίνεται πρὸς τὴν διὰ ψιμμυθίων, ἀλευρών καὶ λοιπῶν ἐξωραϊστικῶν μέσων ἐκτελουμένην θεραπείαν τῆς «ἀρχιτεκτονικῆς καλλονῆς». Ποία δὲ εἶνε ἡ ὀρθὴ καὶ τελεσφόρος θεραπεία τῆς φυσιογνωμικῆς καλλονῆς, θὰ πειραδῶμεν προσεχῶς ἐν ἄλλῃ εὐκαιρίᾳ νὰ ὑποδείξωμεν.

Ἐρνέστος Σούλτζ.

ΤΑ ΒΑΚΤΗΡΙΔΙΑ ΚΑΙ Ο ΚΩΧ.

Δὲν παρήλθον εἰσέτι δύο δεκαετηρίδες ἀπ' ὅτου ἡ ἐπιστήμη ἀνεκάλυψεν ἐν τοῖς βακτηριδίοις ἓνα τῶν μεγίστων καὶ φοβωρτέρων ἐχθρῶν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους· ἀπ' ὅτου ἤρχισε νὰ διαβλέπη ἐν τῷ βίῳ καὶ τῇ ἀναπτύξει τῶν ἀφανῶν τούτων καὶ ἀοράτων τῆς φύσεως πλασμάτων τὴν ἀνατροπὴν τῶν ὄρων, ὑφ' οὗς δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀνθρωπίνη ζωὴ. Καὶ ἐν τῷ βραχεῖ τούτῳ χρονικῷ διαστήματι, ὑπὸ τοῦ Παστέρ ἀρχῆς γενομένης, ὅσοον ἐπληθύνθησαν αἱ γνώσεις ἡμῶν καὶ ὅσοον ηὐρύνθη εἰς τὰ ἡμέτερα βλέμματα ὁ ὀρίζων, ἐν ᾧ γεννῶνται, τρέφονται καὶ πληθύνονται τὰ μικρὰ ταῦτα ὄντα, ὑπὸ τὸ κράτος τῶν ὁποίων διατελοῦμεν.

Καὶ διατελοῦμεν εἰσέτι ὑπὸ τὸ κράτος αὐτῶν καὶ δεκαετιόμεθα καθ' ἑκάστην ὑπὸ τῶν ἀπειραρίθμων αὐτῶν φαλάγγων, χωρὶς νὰ ἠμποροῦμεν ν' ἀντιτάξωμεν ἀντίστασιν ἀμεσον κατὰ τῆς λαθραίας ἐνεργείας των. Τὴν συναίσθησιν δὲ αὐτῆς τῆς ἀδυναμίας ἡμῶν ἔχοντες καὶ μὴ ἐλπίζοντες νὰ καταστῶμεν ποτε ἰκανοὶ νὰ ἐκτείνωμεν τὴν χεῖρα κατὰ τοιοῦτων ἐχθρῶν, ἐξεπλάγημεν τόσον ὅτε ἠκούσαμεν ὅτι εὐρέθη ἀνήρ, διδούς ἡμῖν ὄπλα πρὸς ἀμεσον αὐτῶν καταπολέμησιν, καὶ ὁ ἀνὴρ οὗτος ἦν ὁ Κώχ.

Καὶ ἐὰν μὲν ἐπρόκειτο περὶ ἄλλου τινός, βεβαίως ὁ κόσμος ἂν μὴ μετὰ δυοπιστίας, πάντως ὁμως μετὰ πολλῆς ἐφεκτικότητος ἤθελεν ὑποδεχθῆ τὰ ἐκ τῆς πρωτεύουσας τοῦ γερμανικοῦ κράτους ἀπὸ μὴνός καθ' ἑκάστην ἀγγελώμενα. Ἄλλ' ἀπ' οὗ τοῦ νέου φωτός χορηγὸς προσηνέχθη αὐτὸς ὁ φωτίσας ἡμᾶς ἀπὸ δεκαετίας καὶ εἰς τὰ σκοτεινότερα μέρη τῆς καινῆς ἐπιστήμης, ἐξέλιπε πᾶς δισταγμὸς καὶ πᾶσα ἀμφιβολία περὶ τῆς ἀληθείας τοῦ ἐπιστημονικοῦ θριάμβου.

Ὁ γαλάτης Παστέρ καὶ ὁ τεύτων Κώχ εἶνε οἱ δύο πατέρες καὶ κηδεμόνες τῆς περὶ τῶν βακτηριδίων διδασκαλίας, εἰς αὐτοὺς δὲ ὀφείλομεν πᾶν ὅ,τι γινώσκουμεν περὶ τῆς φύσεως καὶ τοῦ βίου τῶν μικροσκοπικῶν τούτων ὄντων. Παρ' αὐτῶν ἐμάθομεν, ὅτι τὰ βακτηρίδια εἶνε πλάσματα ἀνίκοντα εἰς τὸ φυτικὸν βασίλειον καὶ ἀποτελούμενα ἐξ ἑνός καὶ μόνου κυττάρου, στεροῦμενα δὲ παντελῶς τῆς λεγομένης χλωροφύλλης, συστατικοῦ τὸ ὁποῖον ἔχουν τὰ πλεῖστα ἄλλα εἶδη τῆς μεγάλης φυτικῆς οικογενείας, εἰς ἣν κατατάσσονται.

Διὰ τοῦ μικροσκοπίου ὁρώμενα τὰ βακτηρίδια φαίνονται ἔχοντα ἄλλα μὲν σχῆμα σφαιρικόν καὶ τότε λέγονται μικρόκοκκοι, ἄλλα δὲ σχῆμα ἐπίμηκες καὶ τότε λέγονται βάκιλλοι ἴσθι κυρίως βακτηρίδια, καὶ ἄλλα σχῆμα νήματος ἐλικοειδῶς συνεστραμμένου κτλ.

Ὅπως δὲ πάντα τὰ κύτταρα, οὕτω καὶ οἱ μικροοργανισμοὶ οὗτοι συνίστανται ἐκ μεμβράνης κυτταρώδους καὶ ἐκ πρωτοπλάσματος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὁμως δὲν ἐβεβαιώθη μέχρι τοῦδε δετικῶς ἡ ὑπαρξὶς πυρήνος. Καὶ ἐὰν μὲν πάντα κινδύνου ἀγνοεῖται, βέβαιον ὁμως ὅτι τὰ κυρίως βακτηρίδια ἔχουν ἰδικὴν τῶν κινήσιν, κινδύνου δηλαδὴ ἀπ' ἐαυτῶν καὶ μετατοπιζόμενα.

Οἱ μικρόκοκκοι δὲν ἔχουν ἰδίαν κινήσιν, καὶ ὑποδιαιροῦνται κατὰ τὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν προσλαμβάνουσιν ἀπέναντι ἀλλήλων εἰς διπλοκόκκους, ὅταν εὐρίσκονται ἀνά δύο, εἰς στρεπτοκόκκους, ὅταν εὐρίσκονται κατὰ σειρὰν τεταγμένοι καὶ σχηματίζουσιν ὄρμαθον καὶ εἰς σταφυλοκόκκους, ὅταν οἱ σωροὶ τῶν προσλαμβάνουσι σχῆμα σταφυλῆς κτλ.

Πολλαπλασιάζονται δ' ἐν γένει οἱ μικροοργανισμοὶ διὰ τῆς τομῆς εἰς δύο, δηλαδὴ τὸ ἀρχικὸν βακτηρίδιον ἐπιμηκύνεται καὶ ἐντὸς αὐτοῦ σχηματίζεται διάφραγμα χωρίζον τὸ ἐν σῶμα εἰς δύο, κατόπιν τὰ δύο γίνονται τέσσαρα, τὰ τέσσαρα ὀκτῶ, τὰ ὀκτῶ δεκαεξί, τὰ δεκαεξί τριακονταδύο, τὰ τριακονταδύο ἐξηκοντατέσσαρα, τὰ ἐξηκοντατέσσαρα ἑκατὸν εἰκοσιοκτῶ καὶ οὕτω καθεξῆς, ἔνεκα δὲ τῆς ιδιότητος των ταύτων ἀπεκλήθησαν καὶ ἀποκαλοῦνται εἰσέτι σχιζομύκητες, ἴσθι μύκητες διχαζόμενοι, καίτοι τὸ ὄνομα μύκης δὲν ἀρμόζει νὰ δοθῆ εἰς τὰ βακτηρίδια.

Ὁ διὰ τοῦ διχασμοῦ πολλαπλασιασμὸς τῶν ὄντων τούτων γίνεται παντοῦ ὅπου ὑπάρχει ὕλη ἀρκούσα εἰς θρέψιν αὐτῶν, παύει δὲ, καὶ τὰ βακτηρίδια δὲν τέμνονται πλέον, ὅταν λείψῃ ἡ πρὸς θρέψιν αὐτῶν κατάλληλος ὕλη. Τότε ἄλλα μὲν ἐξ αὐτῶν ἀποθνήσκουν, ἄλλα δὲ γονιμοποιῶνται. Ἡ γονιμοποίησις ἀπεδείχθη κυρίως εἰς τὰ βακτηρίδια μόνον καὶ γίνεται ὑπὸ δύο μορφῶν, ὑπὸ τὴν λεγομένην ἐνδογενῆ, καθ' ἣν ἐν τῷ σώματι τοῦ βακτηριδίου σχηματίζεται ἐν μόνιμον καὶ διαρκὲς κύτταρον, λεγόμενον σπῶρος, καὶ ὑπὸ τὴν μορφήν τοῦ καταμελισμοῦ τοῦ ἀρχικοῦ βακτηριδίου εἰς πολλὰ μέλη.

Οἱ ἐνδογενεῖς σπῶροι, ἴσθι τὰ μόνιμα κύτταρα εἶνε ἐπικίνδυνα, διότι ἀνδίστανται περισσότερον εἰς τὴν ξηρασίαν, τὸ ψυχρὸν, τὴν θερμότητα, τὴν ὑγρασίαν καὶ εἰς τὴν ἐπίδρασιν χημικῶν ὑλῶν, ἔνεκα δὲ τοῦ ὄξειδος σχηματῶν τῶν θλάσιν εὐχερῶς τὸ φῶς καὶ μετὰ δυσκολίας διαγινώσκονται ὑπὸ τὸν φακὸν τοῦ μικροσκοπίου.

Κατ' ἀρχάς, ὅτε αἱ περὶ τῶν μικροοργανισμῶν καὶ τοῦ βίου αὐτῶν γνώσεις ἡμῶν ἦσαν λίαν ἀμυδραὶ καὶ ἀτελεῖς, ἐπεκράτει ἡ δόξα ὅτι τὰ βακτηρίδια ἐγεννῶντο

καὶ παρήγοντο αὐτομάτως, ὅτι ἦσαν τὸ ἀποτέλεσμα μυστηριωδῶν φαινομένων ἐν τῇ ἀρχηγόνῳ ὕλῃ. Ἀργότερα, ὅτε καὶ τὰ μέσα τῆς μελέτης ἀνεπτύχθησαν καὶ τὰ πειράματα ἐγίνοντο μετὰ πλείονος προσοχῆς καὶ ἀκρίβειας, ἀπερρίφθη ἡ γνώμη αὕτη καὶ μάλιστα ἀπ' οὗ ἐντὸς ἀζωτοῦχοῦ ὑγροῦ θερμανθέντος ἐπὶ μακρὸν καὶ προφυλαχθέντος ἀπὸ πάσης νέων σπόρων εἰσβολῆς, οὐδέποτε αὐτομάτως παρήχθησαν βακτηρίδια. Ἡ ὑπόθεσις ἄρα τῆς αὐτομάτου γενέσεως τῶν βακτηριδίων εἶνε ἐσφαλμένη, ὀρθὴ δὲ εἶνε ἡ θεωρία ὅτι τὰ βακτηρίδια τότε μόνον βλαστάνουν ὅταν προὔπαρχουν σπῶροι. Καὶ ὁμως ἐν τῷ σύμπαντι εἶνε τεραστίως ἐξηπλωμένα, διότι δὲν ὑπάρχουν μόνον ὅπου σῆψις, ζύμωσις κτλ. ἀλλὰ καὶ ὅπου ἐν γένει φύσις καὶ φυτὰ. Πληροῦσι μὲ ἄλλους λόγους πάντα τὸν περιβάλλοντα ἡμᾶς χώρον, ἐν ᾧ κινούμεθα καὶ ἐσμέν.

Ἄλλ' ὅπως πάντα τὰ φυτὰ δὲν ἠμποροῦν νὰ ζήσουν, ἐὰν δὲν τραφῶσιν, ἐὰν ἡ γῆ αὐτῶν φύσις δὲν ἰκανοποιῇ τὰς ἀπαιτήσεις των, οὕτω καὶ τὰ βακτηρίδια, μὴ ἐκπληρουμένων τῶν ὄρων τούτων, καίπερ λίαν περιωρισμένων, ἀδυνατοῦν νὰ ζήσουν. Πρὸς τοῦτο ἔχουν ἀνάγκην ἐλαχίστου μόνον ποσοῦ ὀργανικῆς ὕλης, συνισταμένης ἐξ ἀζώτου καὶ ἀνθρακικῶν ἐνώσεων. Αἱ ὕλαι ὁμως αὗται ἀπαραιτήτως πρέπει νὰ ἔχουν οὐδετέραν ἢ ἀσθενῶς ἀλκαλικὴν χημικὴν ἀντίδρασιν, ἐπειδὴ πᾶν ὄξύ ἐμποδίζει τὴν προκοπὴν των καὶ ἀνακόπτει τὴν ἀξίαν τοῦ γένους των. Καὶ μέτριον ποσοῦν ὀξυγόνου δὲν τὰ βλάπτει καὶ θερμότης μετρία —

ΤΟ ΤΑΓΙΣΜΑ ΤΩΝ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΩΝ.

Εἰκὼν ὑπὸ Ε. Pratie.

12 ἕως 42° Κελσίου λίαν τὰ ὀφελεῖ, καίτοι καὶ πέραν ἀμφοτέρων τούτων τῶν ὀρίων δὲν παύουν νὰ ζοῦν τὰ βακτηρίδια.

Αἱ ἄλλα αὗται συνθῆκαι πᾶσαι εὐχερέστατα εὐρίσκονται ἀπανταχοῦ τῆς φύσεως, διότι ὅπου ὕλη ὀργανικὴ, ἐκεῖ καὶ ἀφθονος τροφή διὰ τοὺς μικροοργανισμοὺς. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ὑπάρχει οὔτε γωνία, οὔτε σπιδαμῆ γῆς, ὅπου νὰ μὴν ὑπάρχῃ ὕλη ὀργανικὴ, οἱ μικροοργανισμοὶ πανταχοῦ εὐρίσκονται καὶ ζῶσι καὶ κινεοῦνται. Ἐξ αὐτῶν ἄλλα μὲν κατὰ πρότησιν ζῶσιν ἐκ νεκρᾶς ὕλης καὶ ταύτην μεταβάλλουσιν ἐνδιαιωμένα ἐν αὐτῇ, λέγονται δὲ σαπροφυτικά βακτηρίδια, ἄλλα δὲ λέγονται παρασιτικά βακτηρίδια, ἐπειδὴ ἀξάνονται κυρίως ἐντὸς τοῦ ζωντανοῦ ὀργανισμοῦ καὶ τοῦτον διὰ τῆς παρουσίας των βλάπτουσι καὶ καταστρέφουσι.

Ἄλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐνεργείαν των ἠμποροῦν νὰ διαρεθῶσιν οἱ μικροοργανισμοὶ εἰς διαφόρους κατηγορίας, ἴσθι εἰς χρωμογόνα, εἰς τὰ ζύμωσιν προκαλοῦντα καὶ εἰς τὰ πάθη παράγοντα, ἴσθι παθογόνα. Ταῦτα πάντα ἔχουν τὴν ιδιότητα διὰ τῆς ἀξίσεως καὶ τοῦ πολλαπλασιασμοῦ των νὰ μεταβάλλουν τὸ ἐν ᾧ τρέφονται ἔδαφος καὶ νὰ παράγουν ἐντὸς αὐτοῦ καὶ ἐξ αὐτοῦ ἰσχυρὰ δηλητήρια (ἀλκαλοειδεῖς οὐσίας, πτωμαίνην) κτλ.

Ἐκ πάντων τῶν ἀνωτέρω τὸ φοβερῶτατον διὰ τὸν ἀνθρωπὸν μικρόβιον εἶνε τὸ βακτηρίδιον τῆς φυματώσεως, τῆς ἀσθενείας τῆς ἐμφωλευούσης ἑαρκῶς ἐν τοῖς σπλάγχνοις τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, τῆς ἀδιακόπως ἀποδεκατιζούσης αὐτὸ καὶ μὴ ἐχοῦσης οὔτε τόπον ὤρι-

σμένον, ούτε χρόνον εϋδιάγνωστον, ούτε σημεία καθάρως διδούσης, ἐξ ὧν νὰ ἐννοήσωμεν ἐγκαίρως τὴν ἐπιδρομὴν τῆς καὶ νὰ λάβωμεν τὰ ἐφικτὰ ἡμῖν προφυλακτικὰ μέτρα.

Τὸν παράγοντα τῆς φθοροποιῦ ταύτης νόσου ἐγνώρισεν ἡμῖν τῷ 1882 ὁ Ροβέρτος Κώχ, ὁ ὁποῖος ἐν διατριβῇ, ἣ ὁποία θὰ μείνῃ τὸ εἰσαγγέλιον ἐπὶ πολλοῦς αἰῶνας εἰς τοὺς ἰατροὺς καὶ ἣ ὁποία φέρει τὸν μετρι-

νὰ ὑφίστανται διπλοῦν χρωματισμόν, ἴσθι τὰ μικροσκοπικὰ παρασκευάσματα τῶν βακίλλων τούτων βάρυνται πρῶτον μὲ ἔλαιον ἀνιλίνης, εἶτα ἀποπλύνονται ἐντὸς διαλύσεως νιτρικοῦ ὀξέος καὶ κατόπιν ἐμβυθίζονται εἰς βαφὴν κυανοῦ μεθυλίου, ὅτε καὶ μένουν οἱ μὲν βάκιλλοι ἐρυθροί, ὁ δὲ πέριξ ἰσθὸς κυανοῦς.

Ἐπὶ ὁλόκληρον ὄκταετιάν ὁ μέγας βακτηριολόγος τοῦ Βερολίνου, εἰς ὃν ὀφείλομεν πρὸς τούτοις πολυτί-

ΡΟΒΕΡΤΟΣ ΚΩΧ.

φρονα τίτλον «περὶ τῆς αἰτιολογίας τῆς πυματιώσεως»), περιέγραψε πρῶτην φοράν τὰ βακτηρίδια τῆς φθίσεως. Ταῦτα εἶνε λεπτότατοι καὶ μικροὶ βάκιλλοι, σχηματίζοντες ἐντὸς τοῦ σώματός των μόνιμον ἐνδογενῆ σπόρον.

Διακρίνονται δὲ ἀπὸ τῶν ἄλλων ὁμοιοσχημῶν βακτηριδίων διὰ τὴν βραδύτητα, μεθ' ἧς βάρυνται ὑπὸ τοῦ χρώματος τῆς ἀνιλίνης καὶ διὰ τὴν δυσκολίαν, μεθ' ἧς τὸ ἀπαξ ἀπορροφηθὲν χρῶμα ἀποδίδουν, μεθ' ὅλην τὴν ἐπ' αὐτῶν ἐπενέργειαν ὀξέων χημικῶν οὐσιῶν. Διὰ τοῦτο καὶ ταῦτα μόνον ἔχουν τὴν ιδιότητα

*) Ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ «Ἐβδομαδιαίῳ ἰατρικῷ περιοδικῷ» τοῦ Βερολίνου.

μοῦς πληροφορίας περὶ τοῦ βακτηριδίου τοῦ ἀνδρακος καὶ τὴν γνώσιν τοῦ σιγμοειδοῦς βακίλλου τῆς χολέρας, ἐπὶ ὁλόκληρον, λέγομεν, ὄκταετιάν εἰργάσθη συστηματικῶς καὶ ἀνεκδότως, μελετῶν τὰς ιδιότητας καὶ παρακολουθῶν ἀνὰ πᾶν βῆμα τὰς φάσεις τοῦ βίου τοῦ βακτηριδίου τούτου. Καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τῶν μελετῶν του ἦν ἡ ἐξεύρεσις οὐσίας, ἰκανῆς νὰ φέρῃ βλάβην ἀπ' εὐθείας εἰς αὐτοὺς χωρὶς νὰ βλάβῃ τὸν ἐν ᾧ τρέφονται ὀργανισμόν. Αὐτὸς ὁ χθὲς καὶ πρῶτην «πατὴρ τῶν βακίλλων» καλούμενος, δύναται σήμερον νὰ ἐπικληθῇ «δήμιος» αὐτῶν καὶ σωτὴρ τοῦ γένους του.

Πρὸς ἐξεύρεσιν τοῦ φαρμάκου τοῦ ἀδηγήθη ἐξ αὐτῶν τῶν βακτηριδίων. Εἶπομεν ἀνωτέρω, ὅτι τὰ παθογόνα μικροβία ζῶσιν ἐντὸς τοῦ ζωντανοῦ ὀργανισμοῦ

καὶ τρεφόμενα ἐξ αὐτοῦ τὸν θανατόνουν, τὸν καταστρέφουν. Ἡ φράσις αὕτη δὲν πρέπει νὰ νοηθῇ κατὰ λέξιν· ὅσον ἀπειροπληθῆ καὶ ἂν ὑποτεθῶσι τὰ μικροβία, πάλιν δὲν εἶνε ἰκανὰ νὰ καταφάγουν τὸ ἀνθρώπινον σῶμα, ἀφ' οὗ ἐν ἑκατομμύριον ἐξ αὐτῶν καταλαμβάνει μόλις τὸ τρίτον τοῦ τόπου, ὃν καταλαμβάνει ἡ κεφαλὴ καρφοβελόνης. Ὁ θάνατος τοῦ ζωικοῦ ὀργανισμοῦ ἐπέρχεται κυρίως ἐκ τῆς δηλητηριώδους ἐπ' αὐτοῦ ἐπενεργείας τῶν οὐσιῶν ἐκείνων, αἱ ὁποῖαι σχηματίζονται ὅπου ἐγκαθιδρυθῶσι τὰ μικροβία. Τὰς οὐσίας αὐτὰς καλοῦσι συνήθως πτωμαῖνας, δὲν κατάρθωσαν ἀκόμη νὰ τὰς ὀρίσωσι χημικῶς, καὶ τοῦτο μόνον περὶ αὐτῶν εἶνε γνωστόν, ὅτι ἐν ᾧ εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἀναπτύξεως των εἶνε δηλητηριώδεις διὰ τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου ἢ τοῦ ζώου, ἀργότερον ἀλλάζουσαι σύνθεσιν χημικὴν ἀποβαίνουν δηλητηριώδεις δι' αὐτοὺς τοὺς μικροοργανισμούς, οἱ ὁποῖοι τὰς παρήγαγον. Τοὺς καταστρέφουν λοιπὸν καὶ ἀπαλλάσσεται τὸ σῶμα, ἀρκεῖ μόνον τοῦτο νὰ ἔχη κατορθώσῃ ν' ἀντιστῇ μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης, καθ' ἣν αἱ πτωμαῖναι ἤλλαξαν ἐνέργειαν καὶ ἀπέβησαν μικροβιοκτόνοι.

Παρομοίαν ὕλην παρεσκεύασεν ὁ Κώχ καὶ ταύτην μεταγγίζει εἰς τὴν δέουσαν ποσότητα εἰς τὸν πάσχοντα. Καὶ περὶ μὲν αὐτῆς, καὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐνέσεως καὶ τῶν πειραμάτων, ὅσα γίνονται καὶ ἐγίναν καὶ θὰ γίνωσιν, οἱ ἡμέτεροι ἀναγνώσται θὰ ἴδωσι πολλὰ ἐν ταῖς καθ' ἡμέραν ἐφημερίσι. Διότι δὲν ὑπάρχει ζήτημα ἐνδιαφέρον τὴν ἀνθρωπότητα σύμπασαν τὸσον ὅσον ἡ βροτολογὸς αὕτη νόσος, περὶ δὲ τοῦ θείου μύστου τοῦ Ἀσκληπιοῦ, οὗ καὶ ἄλλοτε ἡ «Κλειῶ» εὐφήμως ἀνεγράψε τὰς ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος πράξεις*), παρέχομεν τὰς ἐξῆς συντόμους βιογραφικὰς σημειώσεις.

Ἐγεννήθη τῇ 11. Δεκεμβρίου 1843 ἐν Κλάουσταλ, ἀπὸ δὲ τοῦ 1862—1866 ἐσπούδασεν ἐν Γοττγγῆ τὴν ἰατρικὴν, ἐγένετο βοηθὸς ἐν τῷ κεντρικῷ νοσοκομείῳ τοῦ Ἀμβούργου καὶ τῷ 1867 ἐνεκατεστάθη ἐν Λάγγενχάγεν παρά τὸ Ἀννόβερν, ἀργότερον δ' ἐν Ράξβιτς

*) Ὅρα «Ροβέρτος Κώχ», μετ' εἰκόνας. Κλειῶ, ἀρ. 28, 1886.

τῆς Ποσανίας ὡς πρακτικὸς ἰατρός. Τῷ 1872 διαρίσθη ἐπαρχιακὸς ἰατρός ἐν Βολστᾶιν, ὅπου καὶ παρέμεινε μέχρι τοῦ 1880. Κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα διαφόρους ἐπεχείρησε βακτηριολογικὰς ἐρεῦνας περὶ τῶν τραυμάτων, τῆς σφαιμίας καὶ τοῦ ἀνδρακος, ὧν ἡ δημοσίευσίς εἰλκυσεν ἐπ' αὐτὸν τὴν προσοχὴν τῶν ἀρχῶν τοῦ κράτους καὶ ὅλου τοῦ ἐπιστημονικοῦ κόσμου. Τῷ 1882 ἐδημοσίευσεν τὰς περιβοητοὺς ἐρεῦνας του περὶ τῆς φύσεως καὶ τῶν αἰτιῶν τῆς πυματιώσεως, δι' ὧν αὐτὸς πρῶτος ἀπέδειξε σαφῶς, ὅτι μόνη αἰτία τῆς ἀσθενείας ταύτης εἶνε ἡ ὑπαρξίς ἐν τῷ ὀργανισμῷ μικροβίων ἐλαχίστων, ἐχόντων τὸ σχῆμα βακτηριδίων. Τῷ 1883 ἀνεκάλυψε τὸ βακτηρίδιον τῆς χολέρας, διὰ τὴν νέαν δὲ ταύτην ἀνακάλυψιν ἀπεκόμισεν γέρας 120,000 φράγκων, δωρηθέντων αὐτῷ ὑπὸ τοῦ κράτους. Ἐκ τῶν πολυπληθῶν διατριβῶν καὶ συγγραμμάτων του τὰ κυριώτερα εἶνε τὰ περὶ ἀνδρακος καὶ τὰ περὶ πυματιώσεως πραγματευόμενα. Ἄλλ' ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἰατρικῆς θὰ παραμείνῃ φωτεινοτάτη καὶ χρυσὴ σελὶς ἐκείνη, ἣν θὰ καταλάβῃ ἡ τῇ 13. Νοεμβρίου 1890 ὑπὸ τοῦ Κώχ δημοσιευθεῖσα περὶ τοῦ νέου φαρμάκου τοῦ πραγματεῖα. Ὅχι τὸσον διότι ἐγνώρισεν ἡμῖν νέον καὶ σωτήριον φάρμακον, ὄχι διότι αὕτη καθ' ἑαυτὴν ἀποτελεῖ μνημεῖον ἐπιστημονικῆς ἐμβριθείας καὶ μεγαλοπρεποῦς μετριοφροσύνης χαλκεντέρου ἱεροφάντου τῆς θείας τέχνης τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ἀλλὰ πρὸ πάντων διότι δι' αὐτῆς, ὡς διὰ μαγικῆς ῥάβδου, ἦρε πέπλον, ἀγνωστον τέως, περικαλύπτοντα φαινόμενα ἐν τῇ φύσει χημικὰ, τὰ ὁποῖα καὶ αὐτὰ τέως ἐθεωροῦντο μυστηριώδη. Οἱ μεταγενέστεροι ἡμῶν φυσιοδίφαι θὰ ἐωφεληθῶσι πρὸ πάντων ἐκ τῆς ἀνακαλύψεως ταύτης καὶ αὐτῶν ἔργων θὰ ἦνε ἡ διευκρίνησις πολλῶν ζητημάτων τῆς χημείας τῶν λευκαματωδῶν ἐνώσεων. Ἀλλὰ πάντες δ' ἀνεύρωσιν ὡς εἰς πολικὸν ἀστὲρα πρὸς τὸν μέγαν φυσιοδίφην καὶ ἰατρόν τῆς Γερμανίας, τοῦ ὁποῖου τὸ ἀκατάβλητον σθένος καὶ ἡ μεγαλοφυΐα περὶ τὴν λύσιν βακτηριολογικῶν ζητημάτων δεξιότης ὑπόσχεται ἡμῖν ἐν προσεχεί μελλόντι καὶ ἄλλας μείζονας ἐκπλήξεις.

Θ. Χ. Φλωρᾶς.

Η ΘΕΑ ΚΟΝΚΟΥΡΡΕΝΤΣΑ.

(Τέλος.)

Ἄλλος τις πεζὸς καὶ ἥκιστα εὐφάνταστος πραγματευτής, ὁ ὁποῖος εἰς ἕκαστον ἀγοραστὴν ἀγοράζοντα πράγματα πέντε φράγκων ἀξίας προσέφερε δωρεάν ἐν κινάδιον καφέ ἢ ἐν ποτήριον ζύδου ἢ οἴνου, εἰς δὲ τὸν ἀγοράζοντα δέκα φράγκων ἐμπορεύματα παρεῖχε καὶ δεύτερον πρόγευμα, καὶ τέλος εἰς τὸν ἐξοδουόντα περισσότερα τῶν δέκα φράγκων ἔδιδεν ὁλόκληρον γεῦμα — ὁ πραγματευτὴς οὗτος ἔκαμε οἰκτρότατον «φιάσκο».

Περισσότερον ἐπιτυχὴς ἦτο ἡ ἐπίνοια τοῦ ἐμπόρου ἐκείνου, ὅστις εἶχεν ἴδιον φωτογράφον φωτογραφούντα ἀμοιβὴ τοὺς εἰς τὸ κατάστημά του φοιτῶντας ἀγοραστὰς καὶ ἀγοραστρίαις. Ἡ ἰδέα αὕτη ἦτο, ὡς εἶπομεν, λίαν ἐπιτυχής, διότι τὸ κατάστημά του ἐπληροῦτο καθ' ἑκάστην πελατῶν καὶ ἰδίᾳ κυριῶν, ἀλλ' ἐπειδὴ εἰς τοὺς συλλαμβάνοντας τοιαύτας ἰδέας δὲν ἀπενεμήθησαν με-

χρι τοῦδε προνομοῦχα πτυχία, ἐμμήθησαν τὸ παράδειγμα του καὶ πλείστοι ἄλλοι καὶ τοιοῦτοτρόπως τὸ πρᾶγμα ἔχασε τὴν ἐλκυστικὴν του δύναμιν, διότι δὲν ἦτο πλέον καινοφανές.

Τὸ καινοφανὲς καὶ πρωτότυπον τῆς ἰδέας εἶνε ἐν γένει τὸ κυριώτατον καὶ ἀπαραίτητον προσὸν παντός τοιοῦτου συναγωνιστικοῦ ἐπινοήματος. Ἰματιοπώλης τις ἐν Ἰνδιανουπόλει, καταπιεζόμενος ὑπὸ τοῦ μεγάλου ἀνταγωνισμοῦ, ἐγνωστοποίησε διὰ τῶν ἐφημεριδίων ὅτι, εἰς πᾶν ζευγὸς μελλονύμφων συγκατατιθεμένων νὰ στεφανωθῶσιν ἐν τινὶ ἐκ τῶν γιγαντιαίων παραθύρων τοῦ καταστήματός του, ἦτο πρόθυμος νὰ δωρήσῃ πάντα τὰ πρὸς εὐτρεπισμόν ἐνὸς οἴκου ἀπαιτούμενα σκεῦη καὶ ἐπιπλα. Ἡ δὲ πρότασις αὕτη δὲν ἔμεινεν ἀνευ ἀποτελέσματος, ὡς θὰ συνέβαινεν ἐν Ἐυρώπῃ ἂν ἐν

γένει ητο επιτετραμμένη ή εκτέλεσις αυτής, αλλά τουναντίον επέφερε τοσαύτην συρροήν ζευγών μελλονόμενων, επιθυμούντων να στεφανωθούν εν τῷ ρηθέντι καταστήματι, ὥστε ὁ πολυμήχανος Ἀμερικανὸς ἡναγκάσθη διὰ κλήρου νὰ ἐκλέξη τὸ ζεῦγος, ὅπερ ἐμελλε νὰ χρησιμεύσῃ αὐτῷ ὡς δέλεαρ πρὸς ἄγρην πελατῶν. Ὁ κλήρος ἔπεσεν εἰς τὸ ζεῦγος Otto Meyer καὶ Eva Johnston, οἵτινες καὶ ἐστεφανώθησαν ἐνώπιον ἀναριθμήτου πλήθους ἀνθρώπων παρὰ τῷ μεγάλῳ παραθύρῳ τοῦ ρηθέντος ἡματιοπωλείου. Ἐπὶ τινὰ χρόνον ὁ ἡματιοπώλης ἠσθάνετο ἑαυτὸν ἀνακουφισθέντα ἀπὸ τῆς πίεσεως τοῦ συναγωνισμοῦ, κατόπιν ὅμως, ὅτε οἱ ἀνταγωνισταὶ τοῦ ἤρχισαν νὰ προσελκύωσι πρὸς ἑαυτοὺς σωρηδὸν τοὺς μὲν ἐγχωρίους ἀγοραστάς, ἐλαττούντες σημαντικῶς τὰς τιμὰς τῶν ἐμπορευμάτων τῶν, τοὺς δὲ μακρὰν τῆς Ἰνδιανοπόλεως κατοικοῦντας, παρέχοντες αὐτοῖς τὰ ἐξόδα τοῦ ταξιδίου καὶ νυκτερινὸν ἐν τῇ πόλει κατάλυμα, τότε ἡναγκάσθη καὶ αὐτὸς νὰ ὑπερακοντίσῃ τοὺς ἀντιπάλους του, παρέχων εἰς ἕκαστον πελάτην του οὐ μόνον τὰς αὐτὰς εὐκολίας ἀλλὰ καὶ δωροδόμενος προσέτι ἀνά ἕνα πῖλον καὶ ἐν ζεῦγῶν ὑποδημάτων, διὰ τὴν στερεότητα τῶν ὁποίων ἡγγυάτο διὰ τρεῖς μῆνας.

Τώρα ἠδύνατό τις νὰ πιστεύσῃ ὅτι τοσαύτη φιλανθρωπία δὲν δύναται πλέον νὰ ὑπερβληθῇ, — καὶ ὅμως ὁ Γερμανὸς ἐκεῖνος παντοπώλης, ὅστις εἰς ἕκαστον πελάτην του, προμηθευόμενον παρ' αὐτῷ τὰ ἀναγκαῖα κατ' ὅλον τὸ ἔτος, ἐχάριζεν ἐν γραμματίῳ τοῦ Λαχείου τοῦ Ἀμβούργου, ὑπερηκόντισε πάντας τοὺς προμηθευθέντας, διότι τοιουτοτρόπως ἔδωκεν εἰς ἀναριθμήτους ἀνθρώπους τὸ δικαίωμα νὰ ἐλπίζωσι ὅτι θὰ γείνουν πᾶμπλουτοι, ἀν δὲ αἱ ἐλπίδες τῶν αὐτῶν δὲν ἐπραγματοποιήθησαν προθύμως ὑπὸ τῆς Τύχης, δὲν ἦτο βεβαίως πταίσμα ἰδικόν του.

Τὸ αὐτὸ λεκτέον καὶ περὶ τοῦ ξενοδόχου ἐκεῖνου, ὅστις εἰς τοὺς ἐν τῷ ξενοδοχείῳ του ἐστρωμένους παρεῖχεν ἄρτους ἐμπεριέχοντας ἐν συνόλῳ χρυσὰ τινὰ νομίσματα, ὅπως ὥστε ἕκαστος ἐκ τῶν πελατῶν του εἶχε τὴν ἐλπίδα οὐ μόνον νὰ γευματίσῃ δωρεάν ἀλλὰ καὶ ν' ἀπέλθῃ κομίζων ἱκανὸν τι περισσεύμα ἐν τῷ θυλακίῳ του. Ἀλλ' ὁ ξενοδόχος οὗτος εὗρεν ἀμέσως ἰσχυρὸν ἀνταγωνισμὸν ἐκ μέρους ἄλλου τινὸς ξενοδόχου, ὅστις εἰς τοὺς εἰσερχομένους εἰς τὸ ξενοδοχεῖόν του ἔδιδε λαχεῖα, τὰ ὁποῖα κληρούμενα καὶ τυχὸν κερδίζοντα ἀπῆλλασσον τοὺς πελάτας ἀπὸ τῆς πληρωμῆς τῶν ἐξόδων τῆς ἐσθίας τῶν. Ὅμοιά τινὰ ἐπενόησαν καὶ πλείστοι ἄλλοι ξενοδόχοι καὶ κάπηλοι, τὰ ὁποῖα χάριν συντομίας παραλείπομεν. Ἀλλ' ὄχι μόνον οἱ μικροὶ ξενοδόχοι, ἀλλὰ καὶ οἱ μεγάλοι, οἱ ἰδιοκτῆται μεγάλων ξενοδοχείων, ἀρέσκοντα ἐνίοτε εἰς τοιαῦτα τεχνάσματα διὰ νὰ προσελκύωσι ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερους πελάτας· οὕτω λόγου χάριν μέγας τις ξενοδόχος ἐν Βιέννῃ ἔδραμεν εἰς τὴν διάδραμον τοῦ περιφήμου νηστευτοῦ Succì μίαν ὀλόκληρον πολυτελεῶς ἠδρεπισμένην κατοικίαν δι' ἕνα μῆνα δωρεάν, ὁ δὲ ἰδιοκτῆτης τοῦ μεγάλου ἐν Παρισίοις ξενοδοχείου «Grand Hotel» παρέχων εἰς τὸν αὐτὸν νηστευτὴν ὀλόκληρον τὸ πρῶτον πάτωμα, τὸ ὁποῖον ἄλλως μόνον ὑπὸ τοῦ πρίγκιπος τῆς Οὐαλίας κατοικεῖται.

Τὸ παράδειγμα τοῦτο, καθὼς καὶ τὸ γεγονός, ὅτι

καὶ κατ' αὐτοῦ τοῦ Succì παρουσιάσθη ἄλλος τις ἀνταγωνιστής, ἠσθάνετο Ἰταλὸς, ὀνόματι Merlati, ὅστις ἠδύνατο νὰ νηστεύῃ ἐτι περισσότερας ἡμέρας, ἀποδεικνύουσιν ἐπαρκῶς ὅτι μερικοὶ ἀνθρώποι οὐδεμιᾶς θυσίας φείδονται ὅταν πρόκηται ἔστω καὶ εἰς μηδαμινὰ πράγματα νὰ φανῶσιν ἀνώτεροι τῶν ἀντιπάλων τῶν. Οὐδὲν λοιπὸν θαυμαστὸν, ὅτι Βερολιναῖός τις ἀλλαντοποιὸς ἐξέδηκεν ἐσχάτως εἰς τὸ παράθυρον τοῦ μαγαζιῶν του τὸ γερμανικὸν αὐτοκρατορικὸν στέμμα κατεσκευασμένον ἐξ ὀλοκλήρου ἀπὸ λουκάνικα, καὶ ὅτι οἱ ἐν Βιέννῃ κρεωπῶλαι καὶ ἀλλαντοπῶλαι ἐν τῇ διακοσμῆσει τῶν παραθύρων τῶν περιπίπτουσιν εἰς ἰδέας τοσοῦτον ἀλλοκότους, ὥστε πολλὰκις προβαίνει κατ' αὐτῶν ἡ ἀστυνομία.

Πολλάκις ὅμως ὅταν δεινωθῇ ὁ ἀγὼν καὶ οἱ ἀντιμαχόμενοι ἀπειλῶσι νὰ καταστρέψωσιν ἀλλήλους, γίνονται συνθηκολογήσεις καὶ συμφωνίαι, δι' ἧν οἱ ἀνταγωνισταὶ κατορθοῦσι νὰ ζῶσιν ἐν εἰρήνῃ καὶ ὁμοιοῖα πρὸς ἀμοιβαῖον συμφέρον. Ὁ παραδοξότερος τῶν συμβιβασμῶν τούτων ἐγένετο ἐν Ἀμερικῇ μεταξὺ δύο περιφήμων θαυμαστοποιῶν, οἵτινες συνεφώνησαν ὁ μὲν νὰ μὴ παρουσιάζεταί ποτε δυτικῶς ὁ δὲ ἕτερος ποτὲ ἀνατολικῶς τῆς πόλεως Chicago. Ἡ συμφωνία αὕτη κατέστησεν ἑκατομμυριοῦχος ἀμφοτέρους τούτους τοὺς γόητας, οἵτινες ἄλλως θὰ κατέστρεφον ἀλλήλους, ἀν ἀντηγωνίζοντο, ἀποδεικνύει δὲ, ὅπως καὶ ἡ συμφωνία τῶν ἐν Παρισίοις ἐπαυτῶν, οἵτινες πρότερον μὲν ἦσαν σφοδρότατοι ἀλλήλων ἀνταγωνισταὶ, τώρα δὲ ἀποτελοῦσι σωματεῖα καὶ ἐργάζονται κατὰ τὴν ἀρχὴν «Ἐνας γιὰ ὅλους καὶ ὅλοι γιὰ ἕνα» — ἀποδεικνύει, λέγομεν, ὅτι ἀνταγωνισταὶ δύνανται κάλλιστα νὰ ζῶσιν ἐν εἰρήνῃ καὶ ὁμοιοῖα πρὸς ἀλλήλους ὅταν δὲν συμπαρασύρονται μόνον ὑπὸ τῆς πρὸς χρηματισμὸν ὁρμῆς, ἀλλὰ καὶ καθοδηγοῦνται ὑπὸ τῆς συνέσεως.

Οὐχὶ σπανίως ὅμως παραβαίνονται οἱ ὅροι τῶν συμφωνιῶν τούτων, καὶ ἐντεῦθεν προέρχονται τὰ ἀπειρα παράπονα περὶ τῆς βλάβης τοῦ συναγωνισμοῦ, ὑπὸ τὴν πίεσιν τοῦ ὁποῖου φοβερώτατα πάσχει πρὸ πάντων ἡ πολυμελεστάτη συντεχνία τῶν ἰατρῶν τῶν κάλλων, διότι τινὲς ἐκ τῶν ἰατρῶν τούτων περιπίπτουσι πολλάκις εἰς πατατολμοτάτας καὶ ὄντως ἀπεγνωσμένας ἐπινοίας. Οὕτω λόγου χάριν πρὸ ὀλίγου χρόνου παρετηρήθη ἐν μιᾷ τῶν κεντρικωτέρων ὁδῶν τῆς Νέας Ἰόρκης ἀνδραπὸς τις εὐπρεπῶς ἐνδεδυμένος, ὅστις ἀπέδηκεν ἐπὶ τοῦ πεζοδρομίου ἐν κιβώτιον, τὸ ὁποῖον ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ, καὶ αἰφνης ὡσεὶ λιποθυμήσας ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ ἔμεινεν ἀκίνητος. Τὸ πολυάριθμον πλήθος, ὅπερ ἐν βίπῃ ὀφθαλμοῦ συνέρρευσε περὶ αὐτόν, ἐνόμισεν ὅτι καὶ πάλιν κεκρυμμένον τι ἠλεκτρικὸν σύρμα ἦτο ἡ αἰτία νέου δυστυχήματος, καὶ τινες ἔδραμον νὰ φέρωσι βοήθειαν. Ἀλλ' αἰφνης ὁ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους κείμενος ὡσεὶ νεκρὸς ἀνετινάχθη ὀρθίως καὶ ἀναβὰς ἐπὶ τοῦ κιβωτίου ἤρχισε νὰ φωνάζῃ με στεντορεῖαν φωνὴν πρὸς τὸ περὶ αὐτὸν πλήθος, ὅτι αὐτὸς εἶνε ὁ περιφημὸς εἰς ὅλον τὸν κόσμον ἰατρός Μέιερ καὶ ὁ ἐφευρέτης μῆας ἀλοιφῆς διὰ τοὺς κάλλους, τὴν ὁποίαν ἤρχισε νὰ ἐγκωμιάζῃ ὡς ἀνυπερβλήτων. Τὸ ἐκπληκτικὸν πλήθος ἐγέλασε καὶ ἠγόρασε· διότι ἐν Ἀμερικῇ κρίνονται λίαν ἐπικρατῶς τὰ τοιαῦτα ἀτακτῆματα· ὁδὸν δὲν εἶνε θαυμαστὸν ὅτι ὁ πανοῦργος ἐκεῖνος ἰατρός τῶν κάλλων ἔκαμνεν εἰς τοὺς συναδέλφους του φοβερὸν ἀνταγωνισμὸν.

Ὁ ἀνταγωνισμὸς οὗτος ἔγεινε λίαν ἐπαισθητὸς καὶ εἰς ἀληθινὸν τινα ἰατρὸν ἐν Χικάγῳ, ὅστις, ἀφοῦ διὰ μετριοτέρων μέσων δὲν ἠδύνατο ν' ἀνδέξῃ, ἡναγκάσθη

ρέντσα καὶ ἡ σύντροφος αὐτῆς ἡ Ρεκλάμα κυριαρχοῦσιν ἐπὶ ἀπεράντου καὶ ἀνεξερυνήτου ἐπικρατείας, ἐξ ὁμοίων δὲ παραδειγμάτων, ὅλα τὰ ἀνωτέρω ἐκτεθέντα, ἠδύνατο

ΔΙΑΚΟΠΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ. Εἰκὼν ὑπὸ D. Pauluzzi.

ἐπὶ τέλους πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἀνεφίκτου αὐτοῦ ἰκανότητος ἐν τῇ ἰατρικῇ νὰ δηλώσῃ δημοσίᾳ ὅτι εἶνε πρόθυμος, εἰάν ἀπέδνησκέ τις ἐκ τῶν πελατῶν του, οὐ μόνον νὰ κηδεύῃ αὐτόν δι' ἰδίων ἐξόδων ἀλλὰ καὶ νὰ παρέχῃ χρηματικὴν βοήθειαν εἰς τοὺς ἐπιζῶντας συγγενεῖς του.

Ἀλλ' ὡς εὐθὺς ἐν ἀρχῇ ὑπεδηλώσαμεν ἡ Κονκουρ-

νὰ πληρωθῶσιν ὀλόκληροι τόμοι. Διὸ καταλείποντες εἰς ἄλλους πᾶσαν τοῦ πράγματος ἀκριβεστέραν ἐξέτασιν, περαίνομεν ἢ μάλλον ἀποκόπτομεν τὸ θέμα, εὐχόμενοι πᾶσαν προκοπὴν εἰς τὸν ἀκάματον τοῦτον πάσης προόδου ὀτρυντήρα, τὸν συναγωνισμὸν — ἐννοεῖται τὸν «ἐντιμὸν» συναγωνισμὸν.

(Ἐκ τοῦ γερμανικοῦ.)

ΣΥΝΗΓΟΡΙΑΙ ΚΑΙ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΙ ΤΟΥ ΚΑΠΝΙΣΜΑΤΟΣ.

Ἄν τὸ κάπνισμα βλάπτει ἢ ὠφελεί, ἂν ὁ ἀριθμὸς τῶν φίλων τοῦ καπνίσματος εἶνε μεγαλύτερος τοῦ τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ, ἂν ἡ φιλία καὶ ἡ ἐχθρα πρὸς τὸ κάπνισμα προκύπτει ἐκ πείρας, ἐκ πεποιθήσεως ἢ ἐκ προκαταλήψεως, — περὶ πάντων τούτων ἐπιθυμοῦσα νὰ βεβαιωθῇ ἡ Σύνταξις τῆς γερμανικῆς Ἐφημερίδος τοῦ Καπνοῦ ἀπετάθη πρὸς διαφόρους ἐξέχουσους ἀνδρας τῆς Γερμανίας καὶ Ἀσθερίας, τῶν ὁποίων αἱ γνώμαι περὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος δημοσιευθεῖσαι κατ' ἀρχάς ἐν τῇ βεβαίῳ ἐφημερίδι ἐξεδόθησαν ἐσχάτως ἐν Βερολίνῳ εἰς βιβλίον ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «ὑπὲρ καὶ κατὰ τοῦ καπνίσματος».

Ὁ Δ. Αντενεργούβερ, ὁ πρὸ ἐνός ἔτους ἀποθανὼν ποιητῆς τῆς Ἀσθερίας, ἀπαντᾷ ἐν συντομίᾳ ὡς ἑξῆς: «Τὸ κάπνισμα εἶνε ἀποτρόπαιον, βρωμερὸν ἐλάττωμα· ἀλλ' ἡ γνώσις αὐτῆ οὐδόλως μὲ ἀποτρέπει, τοῦ νὰ εἶμαι δούλος τοῦ καπνίσματος, πρὸ πάντων ὅταν γράφω, καὶ κατὰ τὰς ὥρας τῆς σχολῆς.» Ἄν ὄχι ἀκριβῶς τὴν αὐτὴν, ἀλλ' ὅμοιαν περὶ τοῦ γνῶμην ἐκφράζουσιν οἱ πλείστοι ποιηταὶ τῆς Γερμανίας καὶ Ἀσθερίας, κατηγοροῦντες μὲν τὸ κάπνισμα ἀλλὰ συγχρόνως ὁμολογοῦντες ὅτι εἶνε δούλοι αὐτοῦ. Οὐχ ἥτερον ὅμως εἰρίσκομεν καὶ ποιητὰς μὴ καπνίζοντας, ὡς λ. χ. τὸν Frenzel, ὅστις ὁμολογεῖ: «Εἰρίσκω τὸ κάπνισμα καὶ τὸ συνάχι ἐπ' ἰσῆς βδελυρῆ καὶ ἀποτρόπαια.»

Ἐνῷ μεταξὺ τῶν ποιητῶν καὶ τῶν ἐν γένει καλλιτεχνικῶς παραγόντων «συγχρόνων» ἐπιχωρεῖ ὁ ἀριθμὸς τῶν φίλων τοῦ καπνοῦ, ἀκριβῶς τὸ ἐναντίον συμβαίνει εἰς τοὺς καθαρῶς ἐπιστήμονας. Οὕτω λ. χ. ὁ διαπρεπὴς Βιενναῖος χειρουργὸς Δρ. Θεόδωρος Billroth ἐκφράζει κατὰ τοῦ καπνίσματος ἐχθρικωτάτην καὶ πλήρη ἀληθοῦς ἀγανακτήσεως γνῶμην, τῆς ὁποίας τὸ τέλος ἔχει ὡς ἑξῆς: «Οἱ ἀπόγονοι τῆς ὑπὸ τοῦ οἰνοπνεύματος καὶ τῆς νικοτίνης δηλητηριαζομένης ὑψηλῆς κοινωνίας καθίστανται ὁσμήρασι περισσότερο νευροσθενεῖς, δὲν εἶνε καθόλου θαυμαστόν. Ἡ μεγάλη ἀεζήσις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν νευροπαθῶν καὶ φρενοβλαβῶν κατὰ τοὺς ἡμετέρους χρόνους εἰρίσκεται ἀναμφιβόλως εἰς συνάφειαν μετὰ τῆς γενικῆς σχεδὸν κκαυχρήσεως τοῦ οἰνοπνεύματος καὶ τῆς νικοτιανῆς, δι' ἣν ὑπερπεριδίδεται τὸ νευρικὸν σύστημα.»

Καὶ ὁ γνωστός καθηγητῆς τῆς ἱατρικῆς χημείας Δρ. E. Harnack ἐν Χάλλῳ, ὅστις καὶ ὡς καπνιστῆς καὶ ὡς μὴ καπνιστῆς ἀλλεπαλλήλως παρετήρησεν ἐφ' ἑαυτοῦ τὰ ἀποτελέσματα τῆς χρήσεως καὶ τῆς ἀποχῆς τοῦ καπνίσματος, εἶνε τῆς γνώμης, «ὅτι αἱ ἐκ τοῦ ἐλαττώματος τούτου βέβαιαι βλάβαι εἶναι ἀσυγκρίτως περισσότεραι τῶν ἀμφιβόλων ἐξ αὐτοῦ ὠφελειῶν.» Ἀλλὰ καὶ μεταξὺ τῶν ἐπιστημόνων δὲν ἐλλείπουσιν οἱ ὑπὲρ τοῦ καπνίσματος ἀποφαινόμενοι φίλοι. Οὕτω π. χ. ὁ Δρ. H. Magnus, καθηγητῆς τῆς ὀφθαλμολογίας ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Βρεσλαβίας ἀπονέμει εἰς τὸν καπνὸν, ὅταν γίνεται μετρία χρῆσις αὐτοῦ, τὸν ἑξῆς ἔπαινον: «Τὸ μέτριον κάπνισμα διευκολύνει τὴν πέψιν, ἐνεργεῖ πρᾶξιντικῶς ἐπὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος, ὃ δὲ κατὰ τὸ κάπνισμα ἀναπτυσσόμενος ἀεὶς ἐνεργεῖ ἰσως ὡς ἀποκαθαριστικὸν τῆς κοιλότητος τοῦ στόματος.»

Τὸ ἀξιοπεριεργότατον δὲ εἶνε ὅτι καὶ ὁ διάσημος, ἐσχάτως ἀποθανὼν ἐν Μονάχῳ ἱατρὸς Nussbaum, ὅστις οὐδέποτε ἔσχε τὸ ἐλάττωμα τοῦ καπνίζεσθαι, ἀποφαινεται λίαν εὐνοικῶς ὑπὲρ τοῦ καπνίσματος, λέγων ὅτι «τὸ κάπνισμα πολλὰκις προξενεῖ καλὰ, σπανιότατα δὲ κακὰ ἀποτελέσματα» καὶ ὅτι οὐν τοῖς ἄλλοις «ἔχει εὐνοικίαν, παιδρυντικὴν καὶ ζωογονητικὴν ἐνέργειαν ἐπὶ τοῦ ἐγκεφάλου!»

Μετὰ μεγάλης συντομίας καὶ εὐκρινείας ἀποφαινεται ὑπὲρ τοῦ καπνίσματος ὁ καθηγητῆς ἐν τῇ φιλοσοφικῇ σχολῇ τοῦ ἐν Βερολίνῳ

πανεπιστημίου Δρ. Δόξωρος, ὡς ἑξῆς: «Καπνίζω εὐχαρίστως καὶ μὲ ἀπόλαυσιν, συναισθάνομαι δὲ καὶ τὴν ἀνάγκην τοῦ καπνίζεσθαι, πρὸ πάντων ἐν διαρκεί ἐπιστημονικῇ ἐργασίᾳ. Ἐκ τριῶν ἢ τὸ πολλὸν τεσσάρων μετρίων τσιγάρρων κατ' ἡμέραν οὐδέποτε παρετήρησα βλάβην τῆς ὑγείας μου.»

Ἐνταῦθα, εἰ καὶ πρόκειται κυρίως περὶ τῶν γνῶμῶν τῶν ἱατρῶν τῆς Γερμανίας καὶ Ἀσθερίας, θεωροῦμεν ὅμως εὐκαιρὸν ν' ἀναφέρωμεν καὶ τὴν περὶ τοῦ καπνίσματος γνῶμην ἐνός τῶν ἐξοχωτάτων τῆς Ἰταλίας ἱατρῶν καὶ δημοσιογράφων, τοῦ Paolo Mantegazza. Καὶ οὗτος ὁ ἱατρὸς, ὅστις διαβεβαίωσι δὲ ἤρχισε νὰ καπνίζῃ κατὰ τὴν τρυφερωτάτην ἡλικίαν τῶν τριάκοντα καὶ ἐπτὰ ἐτῶν, οὐδέποτε ὅμως ἐκάπνισε περισσότερο τὸ ἐνός ἢ ἐνός καὶ ἡμίσεως τσιγάρρου (σοῦρου), ἐκφράζει ἐχθρικωτάτην γνῶμην κατὰ τοῦ καπνίσματος. Καὶ ὁμολογεῖ μὲν καὶ αὐτὸς ὅτι ἡ μετρία χρῆσις ἐλαφρῶν καὶ περισσότερο ὄφραμα ἢ νικοτινῆν περιεχόντων τσιγάρρων, εἰς ἀνδρώπων ἀρχίζοντας τὸ κάπνισμα μετὰ τὸ εικοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας τῶν, δύνανται νὰ φέρῃ πρόσκαιρον τινα ὠφέλειαν μᾶλλον ἢ βλάβην, ἐν συνόλῳ ὅμως αἱ ἐκ τοῦ καπνίσματος βλάβαι, ὡς ἀναφέρει ὁ Mantegazza, εἶναι τόσον πολλαὶ καὶ μεγάλαι, ὥστε δύνανται νὰ προξενήσωσι εἰς τοὺς καπνίζοντας οὐ μικρὰν φρικίαν. Εἶνε πισίγνωστον ὅτι τὸ κάπνισμα ἐπεδίδει τὰ ὄργανα τῆς ἀναπνοῆς, ὅτι δύνανται νὰ προξενήσῃ ἀσθμα καὶ φθίσιον — ὀλιγώτερον δ' ἰσως γυνωστὸν τυγχάνει ὅτι προξενεῖ καὶ καρδιακὸν παλμὸν, καὶ παντὸς εἶδους νευροπαθείας, ὅτι παρεμποδίζει τὴν σωματικὴν ἀνάπτυξιν ἐν νεοῦ ἡλικίᾳ, καὶ ὅτι εἰμπορεῖ νὰ ἐπιφέρῃ καὶ εἰδὸς τι τυφλώσεως. Καὶ αὐτὴ μὲν εἶνε ἡ γνῶμη τοῦ Mantegazza.

Ἄλλ' ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης, αἱ περὶ τοῦ καπνίσματος γνῶμαι οὐ μόνον τῶν ποιητῶν καὶ συγγραφέων ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν ἱατρῶν τῆς Γερμανίας καὶ Ἀσθερίας εἶνε τόσον διάφοροι καὶ ἀντιπατικαὶ πρὸς ἀλλήλας, ὅσον καὶ αἱ περὶ τοῦ αὐτοῦ ζητήματος γνῶμαι τῶν Γάλλων ποιητῶν καὶ συγγραφέων, τὰς ὁποίας ἀνεφέραμεν ἄλλοτε (ἐν σελ. 192 Τομ. Ε'). Κλείομεν λοιπὸν τὸ θέμα τοῦτο, ἀναφέροντες τελευταίαν τὴν γνῶμην ἐνός περιφήμου ζωγράφου ζῶων, τοῦ Γερμανοῦ Παύλου Μέυερχαϊμ, ὅστις ἀπήνησε πρὸς τὸν συντάκτην τῆς Ἐφημερίδος τοῦ καπνοῦ τὰ ἑξῆς:

«Ὅσα εἰμποροῦσα νὰ σὰς ἀνακοινώσω περὶ τοῦ καπνίσματος, κατ' ἔσον ἀφορᾷ τὸν ἐαυτὸν μου, δὲν ἔχουσι πολὺ ἐνδιαφέρον. Καπνίζω ἐλαφρὰ καὶ εὐδηνὰ τσιγάρρα. Ἄλλ' ἰσως δά σὰς ἐνδιαφέρῃ νὰ μάθετε ποίαν γνῶμην ἔχουν περὶ τοῦ καπνίσματος τὰ ζῶα εἰς τὸν ζωολογικὸν κήπον, τὰ ὁποία ζωγραφίζω. Καὶ πρῶτον ἡ ἀρκούδης εἶναι κάτενθουσιασμένης γιὰ τὸν καπνὸν. Ὅταν καπνίζω καὶ φουῶ εἰς τὸ κλουβί τῶν, ἔρχονται καὶ τρίβονται εἰς τὸ μέρος ὅπου περνᾷ ὁ καπνὸς διὰ νὰ τὸν ἀναπνεύσω. Εἶνε πολὺ διασκεδαστικὸν θέαμα.

Μία φορὰ ἔρριψα εἰς τὸ ρουθούνι ἐνός λιονταριοῦ πού ἐκοιμῶτο μὴ φουχιά ταμπάκο μὲ ἓνα μακρὸν ζῆλο. Τὸ λιοντάρι ἀπέσωσ ἐσηκώθη καὶ ἀρχισε νὰ φτέρνεται, ἔπειτα δὲ ἐξαπλώθηκε πάλιν νὰ κοιμηθῇ. Ὅλες ἡ γίδες, τὰ ἐλάφια, ἡ λάμπερ καὶ ἄλλα ζῶα τρώγονται μὲ μεγάλη ὄρεξι ταμπάκο, καπνὸν καὶ τσιγάρρα. Μὲ μὴ λάμα μάλιστα, ποῦ εἶνε πολὺ ἀγρια καὶ ἀνυμῆρωτη, ἔπασα μεγάλη φιλία, διότι τὴν ἐτάξια μὲ ταμπάκο τῆς μήτης.

Ἐκ' ἰσῆς πολλοὶ πίδηκοι, πρὸ πάντων μεγάλοι Παβιάνοι, ροφοῦν τὸν καπνὸν μὲ μεγάλη λαίμαργία. Ἀτὰ διὰ σήμερον. Ὅς βλέπετε, δὲν καπνίζω μόνον γιὰ εὐχαρίστησιν δική μου.»

κ. Φ. Σ. εἰς Σμύρνην. Ἐλήφθησαν. Τὰ εἰς Σουλινά. Ἡ παραγγελία τοῦ κ. Σ. Α. Π. ἐνεγράφημεν καὶ ἐστειλαμεν αὐτῷ τὰ ἴδη αἰτηθέντα εὐχρῆ ἀπεστάλησαν ὁμίν. — κ. Θ. Φ. αὐτόδι ἐξετελέσθη. — κ. Ι. Α. εἰς Μαδύτον. ἐκδοθέντα τσῆχ. Σὰς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Ν. Β. εἰς Κωνσταντινῶν. Σὰς ἐγράψαμεν. — κ. Κ. Ν. Π. Τὸν ὑποδειχθέντα ἡμίν νέον συνδρομητῆν εἰς Ζαμνιτσέαν. Σὰς ἀπεστάλη κατάλογος.

Ἐκδότης Π. Δ. ΖΥΓΟΥΡΗΣ. — Ἐκ τοῦ τυπογραφείου καὶ τοῦ στοιχειομητρίου διὰ τὰς ἀνατολικὰς γλώσσας Γ. ΔΡΟΥΓΟΥΑΙΝΟΥ ἐν Λεϊψία.

Χάρτης ἐκ τῆς Neue Papiermanufaktur ἐν Στρασβούργῳ